

Teologisk och historisk reflektion Ålver den svenska nykterhetsrörelsen

2008-02-09

Senast uppdaterad 2008-02-10

I ett inledande skede av nykterhetsrörelsernas framväxt var nykterhetsrörelserna uppkomna ur kyrkosverige och ofta var det ett nära samarbete mellan kyrkan och nykterhetsrörelsen. Några av de mest framstående förespråkarna inom nykterhetsrörelserna var också framstående i kyrkans värld.

Grosshandlaren Carl Oscar Berg (1839-1903) var ledamot av Svenska nykterhetssällskapet och chef för Skandinavien storloge av Goodtemplareorden. Han bedrev ett intensivt kampanj mot alkoholmissbruk och var samtidigt från 1875 medlem i Evangeliska fosterlandsstiftelsen. I hans engagemang ingick också ett intensivt förlagsarbete för EFS.

Peter Wieselgren (1800-1877) var biskop, präst och även en aktiv kämpe för nykterhet. När han blev kyrkoherde i Västerstad i Skåne så grundade han även en nykterhetsförening. Han kom att prägla mycket av Nykterhetsrörelsens arbete och framgång under sin verksamhetstid.

Waldemar Rudin (1833-1921) var en av de tongivande inom Evangeliska Fosterlandstiftelsen och var även missionsföreståndare några år. Han var en aktiv förkämpe för nykterhet.

IOGT-NTO som idag är den största svenska nykterhetsrörelsen kommer egentligen från USA och bildades 1851 som ett ordenssällskap. I Sverige var det baptistpredikanten Olof Bergström som bildade logen nr 1 Klippan.

Nykterhetsrörelserna kom att accelerera i medlemsanslutning fram till 1910 då nykterhetsrörelsen totalt i Sverige hade 460 000 medlemmar.

I många fall hade fanns det ett mycket starkt samband mellan väckelserörelserna på 1800-talet och nykterhetsrörelserna. Kristna sångförfattare som Carl Boberg och Joel Blomqvist tillhörde Svenska Missionsförbundet men var även aktiva som textförfattare för nykterhetsrörelsen. Olof Bergström som var baptistpredikant gav även ut en sångbok som användes av logerna inom IOGT-NTO.

Det var till och med så att i IOGT:S ideologi var en fråga för inträde; "Tror ni på en allsmäktig Gud som styr och regerar allt". Den sångbok som gavs ut 1892 innehöll till en tredjedel religiösa sånger. Sedan gavs det ut nya sångböcker i nykterhetsrörelsen där man tog bort de gamla väckelsesångerna.

Vart man kom i Sverige var det så att den storhetstid som nykterhetsrörelserna hade var mycket nära sammankopplade till väckelserörelserna samt de kyrkliga företrädare som ofta hade ett starkt engagemang för nykterhet.

När man ser på utvecklingen av Nykterhetsrörelsen under senare delen av 1900-talet så har en stor del av nykterhetsrörelsen sekulariserats och befinner sig inte så nära den kyrkliga miljö ur vilken man föddes. En undersökning av Hans L Zetterberg: Nykterhetsverige - en livsstilsstudie (1979) hade som resultat i sin enkät..

Andelen som anser att religion spelar en viktig roll i deras liv är bland –

IOGT-NTO - 24 procent

MHF - 31 procent

Hälsöfrämjandet - 42 procent

Blåbandsrörelsen/Vita bandet - 65 procent

Det som var karaktäristiskt för väckelserörelserna i deras förhållande till alkohol var det man inom engelsk församlingstillväxtteologi ofta kallar "redemption and lift". Det som oftast hände var att omvändelsen hade en dramatisk effekt på de människor som kom från ett sammanhang där man var fånge under droger - i form av alkohol eller narkotika. Det fick till följd att man från att varit en som tog del av samhällsmedel men ibland även av våld och brott blev en människa som byggde upp de samhälle man levde i.

Nyckterhetsrörelsernas tidiga samarbete med väckelserörelserna innebar en dynamisk symbios mellan dessa två rörelser. Nyckterhetsrörelsen fick en enorm kraft från väckelserörelsefolk och bejakade i sin tur dessa människors engagemang.

Reflektioner:

1. Historiskt sett har nyckterhetsrörelsen haft sin upprinnelse i väckelserörelserna även om man i olika skeden fungerat autonomt. Det har även skett ett nära samarbete i den meningen att samma människor varit engagerade i båda rörelserna. En viktig fråga för framtidens utveckling kan vara hur nyckterhetsrörelsen kopplar ihop med sitt historiska arv.

2. "Redemption and lift" - kraften behöver få ett utlopp. Sett i historiens ljus är det inte den sekulära kristna tron som varit moder till "redemption and lift" utan de mer "bibeltrogna" och "heta" delarna av kristenheten. Det kan innebära att om de nuvarande nyckterhetsorganisationerna agerar ovarsamt kommer det att finnas en spränggladdning som exploderar i en helt ny historieskrivning på nyckterhetsrörelsernas karta.

Roger Arnfjell

Artiklar:

IOGT-NTO har tappat 1000 medlemmar

IOGT-NTO-medlemmar splittrade om uteslutningen

IOGT-NTO avblåser turné i pingstförsamlingar

Bloggar:

Logisk konsekvens gå ur IOGT-NTO

Civilkurage att gå ur IOGT-NTO